

udvandring af fortabte og falliterede mennesker og en særdeles unuanceret dansk håndtering af situationen under socialdemokratisk ledelse eller det, som færingerne opfattede som Poul Nyrup Rasmussens rædselsregime, åbnede øjnene hos mange, og for første gang siden folkeafstemningen i 1946 fik vi i 1998 en landsstyrekoalition, der som hovedformål havde at etablere den færøske suveræne stat.

Det kom der ikke så meget ud af i første omgang. Men processen fortsætter, bl.a. diskussionen om, hvordan vi kommer af med de resterende økonomiske bindinger, der i alt overvejende grad afgør, hvordan den politiske magt fordeles sig i kolonien Færøerne, og afgør, hvilken vej og hvor hurtigt folket ønsker at bevæge sig i retning af den politiske frihed.

Uden synes forvildes et folk, siges der i Det Gamle Testamente. Og vi er ikke forvildede politisk, mestendels takket være den kulturelle og nationale opdrift og den seje kamp, der har bevæget sig frem imod republikken Færøerne i snart et halvt hundrede år.

Nu kunne der muligvis være nogle her i Folketingssalen, der er af den opfattelse, at undertegnede lider af politisk paranoia eller opridses opdigtede konspirationsteorier, hvad det økonomiske afhængighedsforhold angår. Men således forholder det sig ikke. Ifølge et dokument, som færøske historieforskere har fundet i amerikanske arkiver, havde den danske regering en klokkeklar plan klar, såfremt den færøske selvstyrekoalition fra 1963 til 1967 med bl.a. den navnkundige Erlendur Patursson, forhenværende folketingsmedlem, som landsstyremedlem i fiskeri- og finansansliggende skulle have intentioner om at bevæge sig ud over de beføjelser, der nu engang lå i hjemmestyreløven. Og jeg citerer direkte fra notatet:

»Fra den danske regerings side regnede man altså ikke med, at »selvstyrekoalitionen« havde den nødvendige styrke og folkelige opbakning til at fremsætte krav om egentlige ændringer i den gældende hjemmestyrelov. Hvis koalitionen, mod forventning, alligevel ville kræve ændringer i den gældende ordning, ville den danske regering først kræve direkte forhandlinger og konkrete forslag, og hvis dette ikke ville sætte en stopper for processen og koalitionen, der trods dette skulle vise sig at være i stand til at formulere nogle endelige krav, ville den danske regering sandsynligvis kræve forhandlingsresultatet lagt ud til folkeafstemning. Den danske regering forventede imidlertid ikke, at det ville

komme så langt. Formålet med at trække processen i langdrag var, at der ville blive lagt et ydre pres på de færøske forhandlere, først og fremmest i form af en eksponering af Færøernes økonomiske afhængighed af Danmark, bl.a. dansk administration og finansielle overførsler.«

I morgen er vi ude over den anden folketings-samling, efter at Anders Fogh Rasmussen-regeringen gjorde sin entré på den politiske scene i Danmark, samtidig med at selvstyrekoalitionen har regeret det færøske hjemmestyre i 5 år. Og hvad Færøerne angår, var der mange, der var af den opfattelse, at netop denne liberale regering og især statsministerens frimodige retorik var et forvarsel om en renæssance i forholdet mellem Færøerne og Danmark. Ligestilling, gensidig respekt – superlativer, der sagde spar to til alt – blev sat på den politiske menu. Charmeoffensiver i Tórshavn, Nuuk og andre steder henlagde koloniernes befolkninger og lokale politikere i åbenbar benovelse.

Ved Folketingets åbning i oktober lagde statsministeren ud med at sige:

»I disse år foregår der en omfattende debat på Færøerne og i Grønland om selvstyre og øget selvstændighed. Jeg forstår godt den debat. Det er helt naturligt for ethvert folk at overveje, hvordan man styrker sin identitet og tager ansvar for sin egen udvikling. Der er grundlæggende noget sundt i, at beslutninger bliver truffet så tæt som muligt på de mennesker, de vedrører. Regeringen støtter derfor den udvikling, hvor Færøerne og Grønland overtager ansvaret for så mange opgaver som muligt.«

En slags selvforvaltnings- og ligestillingsfilosofi, der på mange måder ligner det, som den jugoslaviske kommunist og chefideolog under Tostoyret, Edvard Kardelj, barslede med i sin tid, da han proklamerede:

»Hverken en stat, et system eller et politisk parti kan gøre mennesket lykkeligt. Det er kun mennesket selv, der kan skabe sin egen lykke. Dog ikke som enkeltperson, men sammen med andre mennesker på basis af ligeberettigelse.«

Kl. 17.50

Men man må nu sige, at ridderen på den hvide hest har fået nogle gevaldige ridser i lakken her på det sidste, i hvert fald hvad Færøerne angår. Det er nu fra et objektivt synspunkt ganske forståeligt. Ingen dansk statsminister med respekt for sig selv og den danske grundlov kommer nogen sinde til at give nogen reelle politiske indrømmelser over for det færøske og det grønlandske folk. Således som en stats interesser nu